

Kamila ŠTINDLOVÁ

Českobudějovický městský chudobinec v letech 1899-1933.

Diplomová práce, Historický ústav, Filosofická fakulta, Jihočeská universita, České Budějovice 2007, 71 stran textu, 36 stran textových, tabulkových a obrazových příloh.

Tématem diplomové práce slečny Kamily Štindlové se stala problematika péče o nemocné a chudé v Českých Budějovicích, zejména v období od konce 19. století do konce třicátých let 20. století. Výběr tématu je nutno hodnotit jako velmi žádoucí, neboť těmto otázkám věnovala dosavadní bádání jen okrajový zájem, a to nejen v případě českobudějovických zařízení tohoto typu. Diplomová práce slečny Štindlové v mnoha ohledech významně rozšířila stávající poznatky o českobudějovickém chudobinci, na druhé straně je nutno již na tomto místě konstatovat, že výsledný text vykazuje nepřehlédnutelné znaky uspěchanosti a ledabylosti při konečném zpracování a celkově tak působí dosti neurovnaným dojmem. Bohužel ke škodě práce i diplomantky.

Heuristickým východiskem předložené práce se staly písemnosti vzniklé přímo z činnosti, resp. v souvislosti s činností českobudějovického chudobince, které jsou uloženy ve fondech Archivu města České Budějovice ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích, doplňující informace diplomantka získala prostřednictvím dílčích sond z dobového tisku. Autorka rovněž pracovala s nepříliš rozsáhlým souborem odborné literatury české provenience věnované dané problematice, v němž však - snad jen vyjma práce Petra Svobodného a Ludmily Hlaváčkové o pražských špitálech a nemocnicích z roku 1999 - nechybí nic podstatného.

Svou rozpravu o dějinách ústavu autorka rozčlenila do tří kapitol, úvodu a závěru. Po nezbytném vymezení tématu a souhrnném přehledu použitých pramenů i literatury, diplomantka předložila celkovou rekapitulaci proměn péče o chudé od středověku až do moderní

doby zpracovanou z velké části na základě slovníkových hesel. Je škoda, že vývoj sociální péče v Českých Budějovicích více nezasadila do kontextu celkových proměn jihočeské metropole (dva krátké odstavce na konci této kapitoly se týkají především demografických poměrů ve městě). Následující kapitoly práce představují nejcennější část celého pojednání. Druhá, nejrozsáhlejší kapitola diplomního spisu, která se vedle literatury opírá již o prostudované prameny, podrobně přibližuje okolnosti vzniku a výstavby českobudějovického chudobince, popisuje jeho vnitřní fungování a každodenní život i jeho ekonomické zabezpečení. Rovněž poslední kapitola práce, která se opírá především o rozbor údajů zachycených v *Knize chovanců městského chudobince z let 1899-1933*, přináší řadu nových a důležitých poznatků týkajících se celkových počtů mužů a žen přebývajících v městském chudobinci, jejich věku, socio-profesní skladby, náboženského vyznání, zdravotního stavu atd. V obou kapitolách dokázala diplomantka z prostudovaných pramenů vytěžit a zpracovat pestrou škálu cenných informací nezbytných pro objasnění celé řady otázek týkajících se běžného chodu chudobince a zejména pak jeho obyvatel. Bohužel jen velmi kuse se věnovala zaměstnancům této instituce. Výše uvedené poznatky o obyvatelích chudobince autorka zpřístupnila též v podobě přehledně zpracovaných analytických tabulek, které tvoří faktograficky hodnotnou součást diplomové práce.

Poznatky, k nimž diplomantka ve své práci dospěla, významně prohlubují naše vědomosti o českobudějovickém chudobinci i o způsobu zajištění sociální péče v krajském městě v první třetině 20. století. To je bezpochyby velké plus předložené práce. Na druhou stranu se při svém hodnocení nemohu vyhnout celé řadě připomínek a výhrad, které výrazně snižují kvalitu pojednání Kamily Štindlové. Vedle již zmiňovaného kusého začlenění do širšího rámce vývoje hostitelského města či minimální pozornosti věnované zaměstnancům chudobince (ale to je věc diskuse), musím autorce vytknout i neoddiskutovatelné nedostatky rázu jazykového, stylistického, řemeslného a věcného. Zejména jazyková a stylistická stránka

diplomové práce je po mém soudu velmi slabá a jen obtížně splňuje nároky kladené na magisterskou diplomovou práci studenta humanitního oboru. Ukazuje se, že mateřský jazyk a jeho správné používání je největším nepřítelem kolegyně Štindlové (autorce dělá problémy psaní –i a –y, shoda podnětu a přísudku, správné skloňování, v práci nadměrně a především nevhodně užívá trpný rod, utváří i nové slovesné vazby, při práci se starší literaturou podléhá v některých případech jazyku předlohy, řada jejích formulací je velmi kostrbatá či jen obtížně srozumitelná - i díky tomu, že slovo či část věty prostě chybí, popř. přebývá, aniž by si toho autorka povšimla atd.). Většinu těchto chyb jsem označil tužkou v posuzovaném expláři diplomové práce, a proto je neuvádím ve svém posudku, bylo by to únavné. K diplomové práci je připojen zajímavý a faktograficky bohatý soubor příloh, ale ani zde se autorka nevyvarovala zbytečných chyb, tentokrátě řemeslného rázu. Mezi obrazové přílohy jsou zařazeny i tři přílohy textové a jedna tabulková, téměř u všech pak chybí údaj, odkud je autorka převzala, popř. jejich datace, v případě textových příloh (jedná se o opis normativních dokumentů a ukázkou skladby jídelníčku) se zřejmě jedná o doslovný přepis a původní členění textu, ale nikde to není uvedeno. Výhrady mám rovněž k psaní vlastních jmen osob uváděných v práci - autorka totiž jen výjimečně uvádí i jejich křestní jména (takže pak v textu figuruje pan Eder či pan Neubauer apod.), biskup Landauer (!) a novohradský filantrop Buquoy je v jejím pojetí uváděn důsledně pouze jako Jan (nikoli Jan Nepomuk). Na straně 15 a 16 diplomantka operuje s pojmy české (!) a československé občanství (z textu není zcela zřejmé, zda se jedná o dobu před či po roce 1918, ale o české občanství se nemohlo jednat v žádném případě), za první republiky se jistě neplatilo českými korunami (s. 33), boromejky městskou nemocnici nespravovaly, řeholnice zde měly zcela jiné poslání (s. 23), český král Karel byl toho jména I. a nikoli IV. (s. 26). Dále nevím a ani nikde v textu jsem neobjevil informaci, že by v chudobinci byla vlastní pekárna, přesto autorka na s. 47 uvádí kolik kusů chleba a rohlíků se zde upeklo, velmi zvláštním způsobem pak autorka užívá i termíny dluh a

pohledávka, rozhodně se však nejedná o synonyma, jak by se mohlo zdát z jejího textu (zejm. s. 45-46), neprávne je rovněž označování Církve československé přívlastkem husitská již pro léta 1920-1933 (s. 62, 63 aj.; toto adjektivum bylo k názvu církve připojeno až v roce 1971) a rovněž bych tak jednoznačně nespojoval vyšší počet rovedných obyvatel chudobince ve 20. letech se vznikem této církve (s. 62). Oproti obvyklému úzu autorka v závěru práce, kde sumarizuje dosažené výsledky, uvádí na s. 66 i dvě zcela nové, dříve nezmíněné informace (alespoň doufám, že jsem se nepřehlédl), které dále nijak nerozvádí. V první případě nás informuje o pobytu ruských vojáků a jejich rodin (!) v chudobinci v době první světové války. Ve druhém případě nám autorka sděluje, že neutěšené prostorové podmínky v ústavu (ve 20. letech ?), vedly k tomu, že „obyvatele [!] žili ... i na chodbách a koupelnách [!]. Situace došla tak daleko, že postele využívalo několik osob najednou“ (jak?!).

Závěrem mohu konstatovat, předložený spis splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto jej doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k uvedeným výhradám jej nemohu klasifikovat lépe než stupněm **d o b ř e**.

V Českých Budějovicích 21. 5. 2007

PhDr. Miroslav Novotný, CSc.